

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SPECIĀLĀS IZGLĪTĪBAS LABORATORIJA

INFORMATĪVS MATERIĀLS ĢIMENĒM

Eiropas Sociālā fonda projekts „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” (vienošanās Nr. 2010/0330/1DP/1.2.2.4./1/10/PIA/VIAA/001)

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

LU SIL: S. Tūbele, T. Landra, I. Šūmane, M. Burčaka,
E. Laganovska, S. Kušnere, R. Vīgante.
Informatīvs materiāls vecākiem par jauktiem attīstības traucējumiem
un mācīšanās traucējumiem
Rīga: VISC, 2013. 12 lpp.

Autori

© LU SIL: S. Tūbele, T. Landra, I. Šūmane, M. Burčaka, E. Laganovska,
S. Kušnere, R. Vīgante.

Līdzautori

Atbalsta izglītības iestāžu pedagogi: J. Āboliņa, A. Arbidāne, D. Bērziņa, I. Blumberga,
I. Dorila, L. Ģeida, R. Helviga, G. Helvigs, N. Kifa, I. Klīve, O. Liepiņa, G. Maslovska,
B. Pika, J. Poriķe, V. Priede, I. Reinfeldē, J. Reinvalde, S. Rēķe, D. Rumika, V. Skramane,
I. Ūdre, S. Vēvere, I. Vilciņa, I. Vilka, M. Volodka, A. Zonberga.

Projektā iesaistītās atbalsta izglītības iestādes:

Aizkraukles pagasta sākumskola, Ķekavas novada pirmsskolas izglītības iestāde
"Zvaigznīte", Profesionālās kompetences centrs "Rīgas Valsts tehnikums",
Rietumzemgales profesionālās izglītības kompetences centrs "Jelgavas Amatniecības
vidusskola", Rīgas Speciālā pamatskola – attīstības centrs, Rīgas Teikas vidusskola,
Strazdumuižas internātvīdusskola – attīstības centrs vājredzīgiem un neredzīgiem
bērniem, Tukuma Vakara un neklātienas vidusskola.

Dizains un druka

SIA "McĀbols poligrāfija"

Izdevējs

© VISC

Materiāls elektroniski pieejams Valsts izglītības satura centra
mājas lapā www.visc.gov.lv

ISBN 978-9984-573-87-8

*Tikai vienreiz mēs esam tik atvērti, ka visa
pasaule mūsos rod vietu. Tikai vienreiz.
Un tas ir bērnībā.
Anda Līce*

INFORMATĪVS MATERIĀLS ĢIMENĒM

Valsts izglītības satura centrs kopš 2011. gada īsteno Eiropas Sociālā fonda projektu „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide”

Projekta mērķis ir veidot atbalsta sistēmu bērniem ar funkcionāliem traucējumiem kvalitatīvas izglītības nodrošināšanai, sekmējot viņu iekļaušanos sabiedrībā.

Projekta norises laikā ir veiktas daudzveidīgas aktivitātes, lai palīdzētu bērniem mācīties, lai veidotos atbalsta sistēma arī vecākiem un pedagogiem.

Šis izdevums ir informatīvs materiāls ģimenēm – ko darīt, ja bērnam ir grūtības sadzīvē, pasaules izzināšanā vai grūtības mācībās, ko darīt, ja bērnam bērnam konstatēti jaukti attīstības vai mācīšanās traucējumi.

Iesakām iepazīties ar citu ģimeņu un pedagogu pieredzes stāstiem un ieteikumiem *Vecāku mapē*, kā arī ar citiem izveidotajiem materiāliem projekta e-vidē <http://talakizglitiba.visc.gov.lv/spec/index.php>. Tur atradīsiet gan teorētisku jautājumu izklāstu, gan dažādus uzdevumus, ko varēsiet veikt kopā ar saviem bērniem!

Novēlam atrast atbildes uz Jums nozīmīgiem jautājumiem, neizsīkstošu spēku un bezgalīgu prieku, esot kopā ar saviem bērniem! Lai izdodas!

Latvijas Universitātes Speciālās izglītības laboratorijas kolektīvs
un māksliniece Agate Muze

Mans bērns ir zieds, kas aug uz sauli. Saulespuķe – puķe, kas zied saulē, puķe, kas līdzīga saulei – silta, spoža, netverami liela un bezgala mīļa.

Ir reizes, kad mana mazā saulespuķe nodūrusi galvu, stāv apmulsusi citu puķu vidū, ir reizes, kad viņu grūti noturēt rāmu man pie rokas, jo visa pasaules enerģija mutuļo ikvienā viņas lapiņā. Ir reizes, kad lēnām, pavisam lēnām, varam paspert nākamo soli, bet reizēm tai gribas izskriet līdz katrai bitei, katrai spārei ziedu plāvē. Grūti noturēt, kad saku: „Pabeigsi un tad!” Šķiet, ka nedzird, kad mācu, ka vispirms – to, pēc tam – to un tikai pašās beigās punkts. Un tad, kad saku to jau simto reizi, samulstu es, tad noduru galvu un tā stāvu citu puķu vidū. Kā lai mana mazā saule izaug?

Jo es taču zinu, ka bez saules nevar ne izaugt, ne ziedēt. Viens pats nevar smago galvu atkal pacelt. Citam vajadzīgs spēcinošs lietus, citam – silta vēja pieskāriens, kādam varbūt tikai viena rāsas lāse. Vajag kādu, kas dod veldzi, kas palīdz atkal vērties saulē, kas palīdz augt un audzināt.

Es un tu, mēs neesam vieni šajā pasaulē, es zinu, ka kāds var palīdzēt, lai mans zieds, lai mana saulespuķe augtu un brīnumaini ziedētu. Es ticu saulei, es ticu savai saulespuķei!

JA PIRMSSKOLAS VECUMĀ IR GRŪTĪBAS SADZĪVĒ, IESPĒJAMS, KA BĒRNAM IR...

JAUKTI ATTĪSTĪBAS TRAUČĒJUMI

Par jauktiem attīstības traucējumiem var liecināt šādas pazīmes, ja ilgi bērns:

- Neatšķir runu no citām skaņām;
- Nepietiekams, vecumam neatbilstīgs vārdu krājums;
- Grūtības apģērbties, ilgi cīnās ar pogām, rāvējslēdzējiem;
- Slikti orientējas pazīstamā telpā;
- Nevar atrast atšķirības/ vienādos elementus attēlos vai objektos;
- Neizprot cēloņu un sekū sakarības;
- Viegli var novērst uzmanību;
- Grūti pārslēgties no vienas darbības uz citu;
- Lēns darba temps;
- Neveiklas kustības;

Tā kā pirmsskolā nenotiek mācību darbība, bet vadošais darbības veids ir rotaļa, tāpēc nevar runāt par mācīšanās grūtībām vai mācīšanās traucējumiem, tomēr dažas bērna attīstības īpatnības var liecināt, ka bez speciālas palīdzības vēlāk skolā var rasties mācīšanās traucējumi.

Ja speciālisti konstatējuši attīstības traucējumus bērnam pirmsskolas vecumā un savlaicīgi tiek izzinātas bērna vajadzības, sadarbojoties ar speciālistiem un ģimenes iesaistīšanos, iespējams sniegt agrīnu palīdzību, kas dod lieliskus rezultātus, lai bērns vēlāk varētu mācīties bez grūtībām. Atcerieties, ka atkarībā no bērna veselības stāvokļa un sagatavotības, pirmsskolas izglītības programmas apguvi var pagarināt par vienu gadu, lai palīdzētu labāk sagatavoties mācībām skolā!

JA SKOLĀ VISS NEPADODAS TIK LABI, KĀ VĒLĒTOS, IESPĒJAMS, KA BĒRNAM IR ...

mācīšanās traucējumi. Tos izraisa dažādi procesi galvas smadzenēs, kas traucē spēju izprast, atcerēties vai nodot informāciju. Tie izpaužas traucējumos vienā vai vairākos kognitīvajos pamatprocesos – atmiņa, uztvere, uzmanība, domāšana – kas saistīti ar smadzeņu funkciju īpatnībām un var ietekmēt sekmes ikvienā mācību priekšmetā.

PAR MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMIEM VAR LIECINĀT ŠĀDAS PAZĪMES:

- Grūti koncentrēties un noturēt uzmanību;
- Jauc pēc izskata līdzīgus burtus,
- Zaudē vietu, kur tikko lasījis;
- Runā monotoni, dažas skaņas neizrunā pareizi,
- Slikti izprot lasīto;
- Neveikli satver priekšmetus, nevar tikt gala ar pogām, nevīžīgs,
- Neskaidrs rokraksts;
- Grūti ievērot pareizrakstību, rēķināt u.c.;
- Grūti izpildīt instrukcijas.

Ja bērnam konstatēti mācīšanās traucējumi (to var veikt skolotājs logopēds, psihologs vai pedagoģiskā medicīniskā komisija, tad skolā viņam tiks piedāvāti atbalsta pasākumi, bērna spējām pielāgots mācību process, ievērojot bērna pieredzi, prasmes, izziņas procesu īpatnības un veselības stāvokli, kā arī mācību priekšmetu programmās izvirzītos mērķus un uzdevumus. Varam novēlēt veiksmīgu sadarbību ar skolas atbalsta personālu, visiem skolotājiem, lai palīdzētu mācīties un sasniegt dzīves mērķus!

Neizdariet pārsteidzīgus secinājumus par bērna diagnozi, tas jāizvērtē speciālistiem rūpīgi viņu iepazīstot!

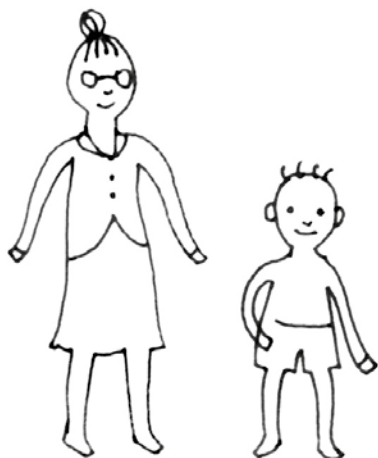
MĀCĪŠANĀS TRAUCĒJUMU PAMATĀ VAR BŪT:

Diskalkulija – daļēji zaudētas spējas veikt skaitļošanas darbības. Patiesi traucējumi matemātikā saistās ar matemātisko priekšstatu un prasmju apguves problēmām, kas izpaužas skaitļošanā, reizināšanā, problēmu risināšanā, ģeometrijā, galvas rēķinos, mērījumos, dalīšanā, nepietiekamās zināšanās par skaitļa sastāvu, nepietiekami apgūts matemātisko vārdu (terminu) krājums, nepareizi nosauc skaitļus, neprecīzs priekšstats par ciparu grafisko struktūru.

Disleksija – specifiski lasīšanas traucējumi, kas no citiem lasīšanas traucējumiem atšķiras ar to, ka ir neiroloģiskas izcelsmes. Tās simptomi var ietekmēt vairākas mācīšanās jomas – lasīšanu, rakstīšanu un pareizrakstību, arī rēķināšanu, nošu apguvi, kustības un pašdisciplīnu, var būt arī nepietiekami attīstīta runa.

Rakstīšanas traucējumi – daļējs rakstīšanas procesa traucējums, īpašas grūtības ir valodas rakstu formas apgūšanā, parasti izpaužas kā vārda burtu struktūras kropļojumi, burtu aizstāšana, zilbju pārstāšanās, izlaidumi, nepareizas vārda galotnes.

Hiperaktivitāte – pastāvīgi augsts aktivitātes līmenis, kas izpaužas situācijās, kur tā neiederas un bērns nespēj šo aktivitāti apturēt. Šādu bērnu raksturo pārmērīga aktivitāte, bērns uzvedas tā, it kā viņu darbinātu kāds „motors”, impulsivitāte, uzmanības koncentrēšanas grūtības, viegli novēršama uzmanība, darbības nav mērķtiecīgas, dīdās sēdekļi, nemierīgas rokas un kājas, grūtības rotaļāties klusi, vāja kustību koordinācija.

Uzmanības deficīta sindroms (UDS) – nopietni traucēta uzmanības koncentrēšanas spēja, šo diagnozi nosaka ārsti. UDS galvenie simptomi: nespēja pievērst un ilgāku laiku noturēt uzmanību, koncentrēšanās grūtības, iejaucas citu darbībā, nespēj sagaidīt savu kārtu rotaļās, atbild pirms jautājums izteikts līdz galam. Bērns grib būt uzmanīgs, bet viņam tas neizdodas, bieži aizmāršīgs, šķietami neklausās, aizdomājas, uzdevums apņik dažu minūšu laikā.

Ja bērnam neveicas kādā mācību priekšmetā, tas vēl nenozīmē, ka Jūsu bērnam ir mācīšanās traucējumi, bet iespējams - **mācīšanās grūtības**, kas ir pedagoģiski, sociāli u.c. apstākļi, kas traucē mācīties un nav saistīti ar medicīnisku diagnozi. Piemēram, bērns nesaprot, ko skolotājs saka, jo nav apguvis valodu, kurā notiek mācības; pārāk ātrs temps mācībās; nevēlēšanās mācīties; bieža skolas neapmeklēšana u.c. Mācīšanās grūtības ir vieglāk pārvaramas, pēc iespējas novēršot traucējošos apstākļus.

JAUTĀJUMI PĀRDOMĀM, IZVĒLOTIES BĒRNAM IZGLĪTĪBAS IESTĀDI:

- Vai esat pārdomājuši, kādā valodā bērns iegūs pamatizglītību? Ja tā atšķirsies no ģimenē un pirmsskolas izglītības iestādē lietotās valodas, vai tas neradīs grūtības mācībās?
- Vai pirmo reizi ierodoties izglītības iestādē jūtaties gaidīti?
- Vai jūsu izplānotie un izvirzītie mērķi atbilst skolas piedāvājumam?
- Kādas ārpusklases nodarbības piedāvā izglītības iestāde, vai jūsu bērns tajās var piedalīties? Vai ir kāda aktivitāte, kurā jūsu bērns nevar piedalīties, kāpēc?
- Kāda bija pirmā tikšanās ar klases audzinātāju?
- Vai iepazīstinājāt ar savu bērnu, pastāstījāt par viņa sasniegumiem, interesēm, grūtībām? Vai pedagogi labprāt to uzklausa?
- Vai izglītības iestādē ir atbalsta personāls?

Lai apstipriņošās atbildes uz šiem jautājumu Jūs iedrošina veiksmīgai sadarbībai ar izglītības iestādi!

Ieteikumi un rekomendācijas ģimenēm veiksmīgai sadarbībai ar izglītības iestādi:

- Bērnam sākot apmeklēt izglītības iestādi, noskaidrojiet, kuri pedagogi, speciālisti sadarbosies ar jūsu bērnu, satiecieties ar viņiem un vienojieties par vēlamāko un ērtāko ikdienas saziņas veidu (telefons, internets, vēstules utt.).
- Izjautājiet izglītības iestādes administrāciju, pedagogus, speciālistus par visu, kas ietekmēs Jūsu bērna pašsajūtu un darbību skolā ikvienu jautājumu (mācību programmu, ēdienreizēm, transportu, tradīcijām, apģērbu, pārbaudes darbiem, ikdienas ritmu izglītības iestādē utt.). Turpiniet jautāt, ja atbilde Jums nav skaidra vai Jums rodas citi jautājumi.
- Pirms došanās uz izglītības iestādi, piemēram, vecāku sapulci, iepriekš pārdomājiet un izveidojiet sarakstu, ko jūs gribētu pajautāt klases audzinātājam, citiem pedagogiem, skolas administrācijai, atbalsta personālam.
- Runājiet ar savu bērnu, dalieties savās emocijās, pieredzē, zināšanās. Jautājiet bērnam par ikdienu, par to, kas patīk, kas nepatīk, kā veicas ikdienas mācību procesā un pārbaudes darbos, kas sagādā prieku, kur rodas grūtības. Uzklusiet bērnu un cieniet viņa izjūtas un domas.
- Satiecoties ar izglītības iestādes personālu vai citām ģimenēm kopā ar savu bērnu, runājiet tikai pozitīvo, nesūdzaties par savu bērnu citiem viņam klātesot.
- Bērna klātbūtnē pozitīvi runājiet par izglītības iestādi un klases audzinātāju, pedagogiem, speciālistiem, dalieties ar labo pieredzi no sava skolas laika. Jūsu attieksme pret skolu veidos arī bērna attieksmi pret skolu.
- Atbalstiet bērnu, apmeklējot izglītības iestādes rīkotās aktivitātes, esiet dalībnieks kādā no vecāku padomēm vai grupām, jo tur Jūs iegūsiet gan dažādu, gan līdzīgu pieredzi, varēsiet aktīvi iesaistīties izglītības iestādes procesu uzlabošanā.
- Dalieties ar savu personisko pieredzi un zināšanām par savu bērnu ar pedagogiem, jo tas var palīdzēt veiksmīgāk risināt radušās grūtības mācīšanās procesā.
- Noskaidrojiet, kādus uzdevumus un aktivitātes jūs varat veikt kopā ar bērnu ārpus izglītības iestādes, tādējādi sekmējot mācīšanās procesu.

JA BĒRNAM MĀCĪBU PROCESĀ IR RADUŠĀS GRŪTĪBAS, TĀS PĀRVARĒT PALĪDZĒS:

Skolotājs logopēds veic bērna runas un rakstu valodas attīstības un lasīšanas izpēti, sniedz atzinumu par atbalsta pasākumu nepieciešamību. Organizē un vada logopēdiskās nodarbības grupās un individuāli atbilstīgi valodas traucējumiem un konsultē bērnu, ģimeni un pedagogus.

Skolas psihologam ir zināšanas par cilvēka uzvedības modeļiem, attiecībām, likumsakarībām. Viņš izvērtē bērna stiprās puses un grūtības mācībās, uzvedībā, attiecībās, sniedz ieteikumus par atbalsta pasākumu nepieciešamību, līdzdarbojas problēmas risinājuma meklēšanā, sniedz objektīvāku redzējumu situācijai. Psihologs darbojas kā konsultants psiholoģisku problēmu gadījumos, viņš nav ārsts un nedrīkst izrakstīt medikamentus. Tas ir speciālists, pie kuriem var aiziet aprunāties un saņemt motivāciju un atbalstu.

Speciālās izglītības skolotājs/speciālais pedagogs palīdz izglītības iestādes pedagogiem darbā ar bērniem, kuriem ir mācīšanās traucējumi, atbilstīgi katra bērna veselības stāvoklim un attīstības līmenim palīdz sagatavot individuālo izglītības mācību plānu. Gan individuāli, gan nelielās grupās (3-4 bērni) strādā ar bērniem, lai izskaidrotu nesaprotamo mācību vielu, radītu viņos motivāciju mācīties un attīstīt sadarbības un komunikācijas prasmes. Sadarbojoties ar bērnu un vecākiem, palīdz veidot mācīšanās prasmes, kopīgi veido atbalsta materiālus.

Sociālais pedagogs sniedz atbalstu ģimenei un bērnam, palīdzot iekļauties klases kolektīvā, skolas dzīvē. Palīdz veidot bērnam sadzīvīskās prasmes ārpus mācību stundām. Sadarbībā ar skolotājiem, izglītības iestādes atbalsta personālu un vadību veic izpēti, izvērtē sociālās problēmas bērna dzīvē un iesaka risinājumus, veido pozitīvu sadarbības vidi, ievērojot bērna vajadzības un pieredzi.

Šie speciālisti kopā ar pārējiem pedagoģiem veido atbalsta komandu izglītības iestādē. Viss, ko Jūs pastāstīsiet šiem profesionāļiem, ir konfidenciāla informācija un tiks izmantota tikai palīdzības sniegšanai.

Atbalsta personāls sadarbojas ar iestādes administrāciju, klases audzinātāju, mācību priekšmetu skolotājiem, izzina bērna mācīšanās, sociālās, psiholoģiskās, logopēdiskās problēmas, kopīgi meklē risinājumus, ja nepieciešams, iesaka konsultēties pie citiem speciālistiem, izstrādā ieteikumus un izvērtē bērna attīstību dinamikā.

LITERATŪRA, KUR MEKLĒT ATBILDES UZ DAŽĀDIEM JAUTĀJUMIEM:

1. *100 spēles un rotaļas latviešu valodas apguvei* / aut. kol. G.Suhanovas vad. Rīga: Pētergailis, 2001.
2. **Bazens, Tonijs** *Efektīvas mācīšanās rokasgrāmata*. Rīga: Jāņa Rozes apgāds, 2008.
3. **Bīdls, F.** *Tu to vari! Kā palīdzēt savam bērnam skolā izcelties*. Rīga: Avots, 2010.
4. **Bjūzens, T.** *Gudrais bērns: Kā gudriem vecākiem izaudzināt gudru bērnu*. Rīga: Avots, 2008.
5. **Brice, B.** *Pirkstiņu rotaļas*. Rīga: RaKa, 2007.
6. **Buivide, A.** *Mācīsimies kopā*. Rīga: RaKa, 2012.
7. **Fišers, R.** *Mācīsim bērniem domāt*. Rīga: RaKa, 2005.
8. **Fišers, R.** *Mācīsim bērniem mācīties*. Rīga: RaKa, 2005.
9. *Kā izaudzināt brīnišķīgus bērnus*. Rokasgrāmata vecākiem un pedagogiem / red. Kristīne Langluā. Rīga: Valters un Rapa, 2003.
10. *Kā izaudzināt laimīgu mazuli*: Rokasgrāmata vecākiem un pedagogiem / red. Kristīne Langluā. Rīga: Valters un Rapa, 2007.
11. *Kā izaudzināt lielisku pusaudzi*: Rokasgrāmata vecākiem un pedagogiem / red. Kristīne Langluā. Rīga: Valters un Rapa, 2007.
12. **Kājiņa, D., Aunīte, I.** *Kā izprast bērnu?* Rīga: Pētergailis, 2006.
13. **Kempbels, R.** *Kā mīlēt pusaudzi?* Rīga: AMNIS, 2004.
14. **Kempbels, R.** *Kā mīlēt savu bērnu?* Rīga: AMNIS, 2004.
15. **Medne, D.** *Kā strādāt ar hiperaktīviem bērniem*. Rīga: RaKa, 2007.
16. **Pelša, E.** *Varbūt arī tu esi kreilis*. Rīga: Alis, 2004.
17. **Rimma, S.** *Sekmīgas mācīšanās noslēpumi*. Rīga: Jumava, 2000.
18. **Roge, J. Ū.** *Vecāki nosaka robežas*. Rīga: Jumava, 2010.

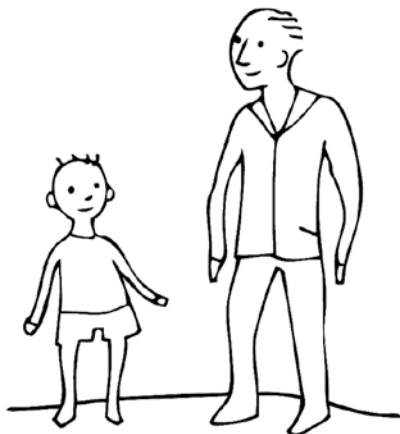

19. **Roge, J. Ū.** *Bez haosa neiztikt: 13 izdzīvošanas padomi ģimenēm.* Rīga: Jumava, 2004.
20. **Roge, J. Ū., Mēlere, B.** *Citādi bērni: Kā saprasties ar bērniem, kuri neietilpst valdošo priekšstatu rāmjos.* Rīga: Jumava, 2003.
21. **Roge, J. Ū.** *Bērniem nepieciešamas robežas.* Rīga: Jumava, 2008.
22. **Smita, K., Strika, L.** *Mācīšanās traucējumi no A līdz Z.* Rīga: RaKa, 1998.
23. **Šatohina, Vita.** *Mans bērns ir kreilis.* Rīga: Pētergailis, 2009.
24. **Špalleka, R.** *Māmiņ, vai tu mani mīli?* Padomdevējs vecākiem bērnu audzināšanā (pārstrādāts izdevums). Rīga: Aurora, 2002.
25. **Tūbele, S.** *Disleksija vai lasīšanas traucējumi.* Rīga: RaKa, 2008.
26. **Lūse, J., Miltiņa I., Tūbele, S.** *Logopēdijas terminu skaidrojošā vārdnīca.* Rīga: Raka, 2012.
27. **Vinikots, D.** *Bērns un viņa māte.* Rīga: RaKa, 2004.
28. **Zaķe, I.** *Logopēdiskās spēles un vingrinājumi.* Rīga: Izglītības soļi, 2000.

NOZĪMĪGĀKIE DOKUMENTI, KURI NOSAKA SKOLAS UN ĢIMENES ATBILDĪBAS JOMAS AUDZINĀŠANĀ:

- ANO Konvencija par bērnu tiesībām; <http://www.likumi.lv/doc.php?id=85620>
- Izglītības likums; http://www.aic.lv/rec/LV/leg_lv/LV_lik/izgl_lik.htm#56
- Bērnu tiesību aizsardzības likums; <http://www.likumi.lv/doc.php?id=234861>
- Civillikuma 1. daļa „Ģimenes tiesības”; <http://www.likumi.lv/doc.php?id=90223>
- Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, <http://likumi.lv/doc.php?id=205328>
- Bāriņtiesu likums; <http://www.likumi.lv/doc.php?id=139369>
- Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums. <http://www.likumi.lv/doc.php?id=68488>

Ņemiet vērā, ka likumi un normatīvie dokumenti mainās, neskaidrību gadījumā vērsieties pie savas pašvaldības darbiniekiem.

BEZMAKSAS JURIDISKO PALĪDZĪBU VAR SAŅEMT

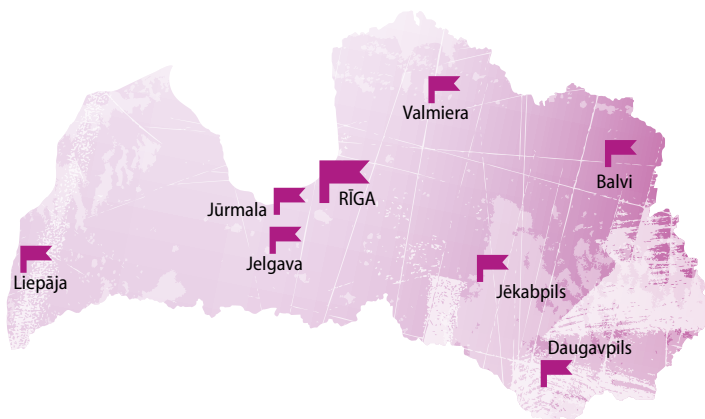
- Latvijas Universitātes Juridiskās prakses un palīdzības centrs
Raiņa bulvārī 19, Rīgā, tālrunis: 67034591
- Tiesībsarga birojā juridiskās konsultācijas bez maksas var saņemt, rakstot uz e-pasta adresi: tiesibsargs@tiesibsargs.lv vai personiski, Baznīcas ielā 25, Rīgā, iepriekšēja pieteikšanās pa tālruni: 67686768.

PALĪDZĪBU VARAT MEKLĒT VIETĀS, KAS RADĪTAS ATBALSTAM, PIEMĒRAM:

- Rīgas speciālā pamatskola – attīstības centrs
<http://www.rpsac.lv> tel.: 67271125
- Centrs bērniem ar epilepsiju *Bērn EEG centrs*,
sīkāka inf.: www.eeg.lv tel.: 67676715
- Atbalsta centrs ģimenēm un bērniem ar īpašām vajadzībām *Cimdinš*, sīkāka inf.: <http://cimdins.lv> tel.: 63627154
- Nacionālais rehabilitācijas centrs *Vaivari*. Šeit tiek piedāvāta iespēja pieteikties uz konsultācijām pie speciālistiem rakstot uz e-pastu registratura@nrc.lv sīkāka inf.: tel.: 67766151 <http://www.nrcvaivari.lv/>
- *Raiskuma speciālā internātpamatskola – rehabilitācijas centrs* bērniem ar kustību traucējumiem un ar mācīšanās traucējumiem, sīkāka inf.: tel.: 64107933 <http://www.raiskumaintsk.edu.lv/?id=2>
- Rehabilitācijas centrs *Mēs esam līdzās* bērniem ar kustību traucējumiem, sīkāka informāciju: <http://www.mel.lv/> tel.: 67553196
- Strazdumuižas internātvidusskolas – attīstības centra vājredzīgiem un neredzīgiem bērniem speciālisti konsultē skolēnus, kuriem ir redzes traucējumi, kā arī viņu ģimenes locekļus un pedagogus par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem un speciālajiem tehniskajiem palīg līdzekļiem. www.strazduskola.lv mob. tel.: 29449576
- Valmieras vājdzirdīgo bērnu internātvidusskola – attīstības centrs, tel.: 64222475

Eiropas Sociālā fonda projekta „Izglītojamo ar funkcionāliem traucējumiem atbalsta sistēmas izveide” ietvaros Latvijā ir izveidoti 8 iekļaujošas izglītības atbalsta centri:

BALVU iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Balvi, Sporta iela 1, Tel.: 64521083 , mob. t.: 26367182
JŪRMALAS iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Dubultu prospekts 1/1 Jūrmalas pilsētas domes Izglītības nodaļas telpās, tel.: 25422959
VIDZEMES reģiona iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Valmiera, L. Paegles iela 40A, tel.: 64207860 , 64207631
JĒKABPILS iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Jēkabpils, Draudzības aleja 26, tel.: 20371543 vai 20371529
DAUGAVPILS iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Daugavpils, Saules iela 7, tel.: 65420332
JELGAVAS iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Jelgava, Svētes iela 22, 3 stāvā, 303 kabinetā, tel.: 63012487
LIEPĀJAS iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Liepāja, O.Kalpaka 96, LV-3405 (Liepājas 15.vidusskola, 317. kab.) Liepāja , Uliha iela 36, (Liepājas pilsētas Izglītības pārvalde, 2.stāvs, 1. kab.), tel.: 20253750
RĪGAS iekļaujošas izglītības atbalsta centrs:	Rīga, Kaņiera iela 15, tel.: 67037322

JA ESAT SASKĀRUŠIES AR TO, KA JŪSU BĒRNS IR ATŠKIRĪGĀKS NO CITIEM, TAD ZINIET, KA NEESIET VIENI, JO IR DAUDZ TĀDU CILVĒKU.

Lai citi vairāk uzzinātu, kā palīdzēt dažādiem cilvēkiem un mēs kļūtu iejūtīgāki, pasaulē atzīmē dažādas dienas, lai aktualizētu šos jautājumus sabiedrībā, piemēram:

2. aprīlī – Pasauls Autisma dienu,

13. oktobrī – Baltā spieķa dienu,

13. augustā – Vispasauls kreīļu dienu,

21. martā – Starptautisko Trisomijas dienu,

6. martā – Eiropas Logopēdu dienu,

13. novembrī – Vispasauls Neredzīgo dienu,

3. decembrī – Starptautisko Cilvēku ar invaliditāti dienu,

29. maijā – Pasauls Multiplās sklerozes dienu.

